

tása során (Hrsz.: 2003). A megfigyelést a közvetlenül határos régészeti lelőhelyek (neolit telep, Árpád-kori falu) indokolták. A létesítményekhez a humusztakarót mindösszesen 20 cm mélységben kívánták eltávolítani, ez nem tett lehetővé komolyabb megfigyeléseket. Mindazonáltal három helyen kis szondagödröt alakítottunk ki. A bekötőút vonalán mindkét 60 cm-t elérő mélységű szondagödörben újkori szemét került elő. A telek K-i, az autópályához legközelebb eső részén azonban 2 m hosszan, 60–80 cm szélesen a szürkés-sárga agyagos altalajban ÉNy–DK irányú árokszakaszt figyeltünk meg. A terepvonalak szerint egy egykori folyómeder Ny–K-i irányban átszeli a telek É-i részét. S bár az újkori szeméttöltés vélhetőleg a régészeti jelenségek nagyobb részét megsemmisítette, a megmaradó felületeken számolnunk kell a környezetben megfigyelt neolit (DVK) és Árpád-kori (12. század) telepek folytatásával.

ASZT ÁGNES

221. Lébény-Göbeháza, Renault-telek

(Győr-Moson-Sopron megye) U, Á

2007. május 14–26. között feltárást végeztünk a tavaly felmért területen (Hrsz.: 2000). Az ásatási felületet a K-i sávban egy egykori Duna-meder metszete, erre merőlegesen mutatkoztak Árpád-kori vízelvezető árkok. Az Árpád-kori falu felületünktől Ny-ra feküdt egy ovális kis dombon, így jelen feltárást során csupán néhány cölöpöt, kisebb gödröt és a vízelvezető rendszert kapcsolhattuk a horizonthoz, amelyet a 12. századra datálhatunk.

A felületen nagyobb részt neolit kori telepjelenségek mutatkoztak, amelyek közül kiemelendő két alapárkos DVK ház és két gazdag betöltésű gödörkomplexum. A neolit jelenségek a meder közvetlen közelében feküdtek, azzal párhuzamosan (ÉK–DNy irányban), így nyilvánvaló, hogy a folyómeder csak az Árpád-korban húzódtott erre, a neolitikum idején ez az ág nem élt.

Munkatársak: Ritly Jenő technikus, Zelenka János régészhallgató.

ASZT ÁGNES

222. Ludányhalászi, Agyagos-hegy

(Nógrád megye) B?

Endrefalva és Szécsény között, a ludányhalászi elágazásnál, a domb aljában kőkereszt áll. Ettől ÉK-re, az országút ÉNy-i oldala melletti terület az Endrefalva határába eső „Hirtelen-dűlő”. 2001-en a kőkereszt mögött Tankó Károly néhány középkori cserepet gyűjtött.²⁴ Ugyanitt Bácsmei Gábor bronzkori cserepeket talált a hatvani kultúrából. Ebből kiindulva felment a kőkereszt feletti dombra és ott egy DK felé kinyúló hegynyelven

feltételezen bronzkori földvárra következtetett.²⁵ 2006 novemberében Bácsmei Gáborral és Guba Szilviával bejártuk a feltételezhető bronzkori földvár elmosódott nyomait. Felmérését 2007. január 11-én végeztem el. (Az illusztrációt lásd a 245. oldalon!)

A hegynyelv már Ludányhalászi határába esik. Az egész dombvonulatnak „Agyagos-hegy” a neve. Tőle ÉÉK-re kb. 1 km-re a térképen „Villa-vár” olvasható. Gyakori, hogy a várak neve nem pontosan a tényleges helyen van feltüntetve. Mivel azonban ez a felirat nagyon távol van, a lelőhely környékének viszont ismerjük a nevét, ezért az előbbi elnevezést használom.

A 30–40 m hosszú hegynyúlvány és egész környéke korábban intenzív földművelés alatt állt. Jelenleg parlag, de az 1969. évi 1:10 000-es térkép még szőlőnek jelzi. A magas fűben és a sok helyen tüskés gaz miatt régészeti leletek keresésére nem volt lehetőség. Az É felől csatlakozó, enyhén emelkedő domboldal felőli nyereg ma egyenes, az itt feltételezhető árkoknak a felszínen nincs nyoma. Ezt csak ásatással, vagy talajfúrásokkal lehetne megállapítani.

A hegynyúlvány többi három oldala meredek, de az egykori földművelés következtében törés nélkül lejtnek, az egykori plató (a feltételezhető őskori telep) széle biztonsággal nem állapítható meg: D-i alját és a Ny-i oldalát erdő takarja. Mindkét helyen az erdő szélétől 30–40 m-re a fák között egykori parcellákat jelző alacsony földtöltés húzódik.

NOVÁKI GYULA

223. Ludányhalászi, sóderbánya

(Nógrád megye) B, Szk, N

2007. április 23. és május 24. között megelőző feltárást folytattunk a sóderbánya É-i részén. A terület egy részét, közvetlen a 2006. évi feltárást K–Ny irányú szelvényétől D-re illegális homokkitermeléssel bolygatták meg, itt nem volt lehetőségünk szabályos szelvényt nyitni. Ehhez a szabálytalan területhez, ill. a 2006. évi III. szelvényhez D-ről illeszkedő kb. 2500 m²-es területen újabb 47 objektumot tártunk fel.

Ezek egy része épület (ovális vagy négyszögletes cölöpszerkezetes ház), nagyobb része gödör, az utóbbiakból viszonylag szegényes leletanyag került elő. Az objektumok egy része bolygatott volt.

A leletanyag kisebb része tartozik a késő bronzkori Kyjatce-kultúra emlékéanyagába. A feltárást során több gödörből a jellegzetes fényezett fekete késő bronzkori kerámia mellett kora vaskori, korongolt edénytöredékek is előkerültek. A preszkíta–szkíta jellegű durva ill. finom korongolt kerámia mellett több objektumból nagy mennyiségű orsógomb került elő. A leletanyag nagy része kerámia, a kisleletek között említést érdemel egy

24 TANKÓ K.: Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2001. Budapest, 2003. 160.

25 Bácsmei G. szóbeli közlése.

borostyángyöngy, több szkíta bronz nyílhegy, vaskés, szórványként bronz spirálcső.

Munkatársak: Bácsmegi Gábor, Párditka Györgyi régészek.

GUBA SZILVIA

224. Madaras, Paplajos

(Bács-Kiskun megye) Kö

2007. március 23-án helyszíni szemlét tartottam Madarastól DK-i irányban, a Kígyós-ér partján, erős szintkülönbségekkel jellemzett területen. Ettől K-re egy lapos rész, mely időszakosan ma is vízjárta, egykori kisebb szikes tó volt. A téglá- és kőépület maradványait közvetlenül a laphoz közel eső dombháton találtuk meg. Viszonylag nagy területen voltak szétszóródva maradványai, sok emberi vázrész is kiszántva találtunk. A helyszínen bronzharang töredékeit, kulcsot, koporsószöveget találtunk. Feltűnően nagy mennyiségű kerámia volt a templom helyén is, ez valószínűsíti annak késői építését. Az egész településen sok és kifejezetten nagy, összeálló kerámiatöredék hevert. A középkori település teljes területét bejárni nem tudtuk, a Kígyós-ér partjaig mindenképpen lehúzódik, nagy valószínűséggel a kis tavat részben körbeöleli.

A múzeumi adattárban fellelhető jelentések közül Kőhegyi Mihály 1960/61-es ásatásának helyszíne – melynek során a templom részleteit és sírokat is feltárt – bizonyosan beazonosítható ezzel a lelőhellyel.

ROSTA SZABOLCS

225. Magyaratád, Magyaratád–Patahalom közötti műút

(Somogy megye) B(?)

2007. október 8–9-én terepbejárást végeztünk a több települést is érintő szennyvízcsatorna nyomvonalán, 200 m széles sávban. A két települést összekötő műút építése során bronzkori edények kerültek elő, amelyek valószínűleg urnasírokból származnak. A lelőhelyen 2007. október 9-én végzett állapotfelmérő terepbejárás során, jó megfigyelési körülmények (friss szántás) ellenére sem találtunk a lelőhely azonosítására alkalmas felszíni leleteket.

REMÉNYI LÁSZLÓ

226. Magyarkeszi, Körtefai-dűlő

(Tolna megye) Á, Kö

2007. december 4-i szemlémen Magyarkeszitől ÉK-re, a falu szélétől kb. 300 m-re, a faluból ÉK felé kivezető dűlőút és az ÉNy–DK irányú patak által határolt részen, a patak párhuzamosan kb. 400 m hosszan közepes sűrűségben középkori kerámiát gyűjtöttem. A falu a dűlőnevek szerint az egykori Nyilással feleltethető meg, amelynek temploma a 17. sz. végén még állt.

A templomot a patak meredek partja feletti dombvonulat egyik 155 m tszf. magasságú kiemelkedésén ta-

láltam meg. A szántás következtében a templom tájolása és mérete megállapítható volt: a kissé DNy–ÉK tájolású épület legnagyobb külső mérete kb. 13×6 m, anyaga jórészt téglá (kő csak néhány darab volt), amelyet fehér, meszes habarcs kötött össze. A szentély helyén kb. 1×1 m-es területen négyzet alakú habarcsos folt rajzolódott ki. A templom – mérete alapján – olyan, kőalapozású Árpád-kori téglatemplom lehetett, amelyet pusztulásáig eredeti formájában, átépítés nélkül használtak. A templom körüli temetőre utaló csonttöredékeket az épület mindegyik oldalán közepes sűrűségben találtam, kb. 5 m-en belül. Az épület DNy-i sarkától 3–5 m-re pedig két, frissen kiszántott, Ny–K tájolású csontváz összetartozó darabjait figyeltem meg. Apróra tört embercsontok a templomon belül is jelentkeztek. Egy koponyatöredéken pártától származó zöld patina látszott.

K. NÉMETH ANDRÁS

227. Mád, Batthyány utca 51.

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Á

2007. március 14-én Tokaj váráról készült metszeteket tekintettünk meg a tulajdonos gyűjteményében. Ekkor figyeltünk fel a ház előkertjében és az ingatlan kertjében a nagy mennyiségű kerámiatöredékre. A gondozott kertben bronzkori és Árpád-kori leleteket gyűjtöttünk. A terület beépítettsége miatt a lelőhely kiterjedését nem tudtuk megállapítani.

Munkatársak: Honti Szabolcs, Pusztai Tamás.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

228. Márokpapi, Kossuth utca

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Á, Kö

2007. május 30-án közműárok földmunkáihoz kapcsolódóan régészeti felügyeletet láttunk el a Kossuth utcában. A 19–21. és az 51–53. sz. lakóházak előtt, a már kiásott árok földjéből Árpád-kori és középkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

A közút és a járda közelsége miatt az árok falában észlelt jelenségeket nem tudtuk kibontani, de a térképen rögzítettük azok pontos helyét és a leleteket beszállítottuk a Jónás András Múzeumba. A nevezett utca Márokpapi központi részén húzódik keresztül, egy egykori folyó holt medrének partján. Valószínű, hogy a különböző porták előtt talált cserepek egy nagyobb kiterjedésű lelőhely részét képezik, mely az egykori Márok falu maradványa lehet.

Munkatárs: Svéda Csaba rajzoló.

PINTYE GÁBOR

229. Mártély, Darvasszék (TXM Makó-8 kút)

(Csongrád megye) Sza

A lelőhely Mártély Darvasszék elnevezésű határrészében, közvetlenül Mártély és Hódmezővásárhely határán helyezkedik el. Egy kb. 14 000 m² területet, a kutatófúrás